

Natuurweidekrant

Vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland

Aanvullen en verbeteren

Zoals u weet hebben wij als Natuurweide het initiatief genomen om te bezien of de normering van onze productiewijze voldoet aan de huidige maatschappelijke wensen en eisen. In een breed samengestelde werkgroep is het afgelopen jaar hard gewerkt om tot een concept te komen voor aanvullende normering. Om tot een goede en gedragen afronding te komen is dit concept ook afgestemd met de diverse verwerkers van onze melk. Ook met alle biologische melkveehouders in Nederland willen wij onze voorstellen delen. Daarom nodigen we uit voor de workshop 'Aanvullende Normering' op woensdagmiddag op de Biobeurs in Zwolle. Ook in 2015 zullen we ons als Natuurweide inzetten voor een goede melkprijs. De markt lijkt nationaal en internationaal redelijk in balans. Een goede melkprijs voor dit jaar is daarom absoluut mogelijk. Echter, alertheid blijft geboden. Een negatieve werking op de prijs gaat uit van verwerkers die de melkprijs nog niet of slechts deels hebben

ontkoppeld. Met deels ontkoppeld bedoel ik dat ze hun prijs baseren op referentiebedrijven die hun prijs vaak nog wel rechtstreeks gekoppeld hebben. Hierbij doe ik een dringende oproep dat ook de verwerkers die zich baseren op referentiebedrijven tot ontkoppeling overgaan. Daarnaast is het van groot belang om de hoeveelheid melk te blijven afstemmen op de behoefte van onze consumenten. Een goede en stabiele melkprijs blijft dan mogelijk en daarmee een evenwichtige ontwikkeling in de sector en op onze bedrijven. We hopen u op te ontmoeten in onze stand op de Biobeurs!

Teunis Jacob Slob, voorzitter.

Namens het bestuur van De Natuurweide,
Teunis Jacob Slob.

Agenda

21-22 januari 2015: Biobeurs, Zwolle
12 februari 2014: Trendcafe Melk, Keet van Heerde, 13.00-16.00 uur zie pag 2
5 maart 2015: NW-bestuursvergadering
26 maart 2015: NW-Ledenvergadering

Inhoudsopgave

Kort nieuws:	
Uitkomsten Enquête	2
Trendcafe Melk	2
Aanvullende Normen	3
Workshops op de Biobeurs	4
Ton Spijkerman in India	
Colofon	8

Belangrijkste uitkomsten leden-enquête.

Twee derde van de leden van Natuurweide is voor aanscherping van de normen voor beweiding. Dit is één van de duidelijke uitkomsten van een enquête die afgelopen najaar is gehouden. Ruim een derde van de 150 aangeschreven veehouders vulde de vragenlijst in.

In de enquête is ook gevraagd naar de mening van de leden over regels voor het gebruik van antibiotica. Een norm van nul dierdagdoseringen, waarbij behandelde dieren van het bedrijf verwijderd moeten worden, wordt door 35 procent van de leden ondersteund, terwijl 40 procent hier expliciet tegen is. Veel meer steun is er voor het voorstel om een maximum in te stellen van bijvoorbeeld een halve dierdagdosering per jaar zodat dieren die in noodgevallen behandeld moeten worden op het bedrijf kunnen blijven. Hierop zegt twee derde van de respondenten Ja en een vijfde Nee.

Ruime steun krijgt het bestuur voor haar beleid om door middel van open overleg met verschillende partijen in de keten een transparante en eerlijke prijsopbouw na te streven. 86 procent van de leden zegt dat Natuurweide hier mee door moet gaan. De website om informatie over vleesprijzen uit te wisselen (<http://bioslacht.denatuurweide.nl>) kan ook op veel waardering rekenen. Tachtig procent noemt het een goed initiatief.

Meer verschillend wordt er gedacht over bundeling van de biologische melkstroom in Nederland. Bijna de helft van de veehouders zegt volmondig hieraan mee te willen werken, 11 procent antwoordt Nee op deze vraag en de rest denkt er genuanceerder over.

In de enquête werden ook vragen gesteld over communicatie en belangenbehartiging. De conclusies en aanbeveling zal het bestuur ter harte nemen en opnemen in het jaarplan voor 2015.

Trendcafe Melk

Werk mee aan de toekomst van de biologische melkveehouderij

De ontwikkelingen in de wereld volgen elkaar steeds sneller op. Voor de melkveehouderij houdt het melkquotum op te bestaan per 1 januari 201, neemt de vraag wereldwijd naar melkproducten toe en zijn de melkprijzen afhankelijk van de ontwikkelingen op de wereldmarkt. Het onderscheid van biologische melkproducten ten opzichte van gangbare is voor de consument steeds moeilijker te maken. Want wat is het verschil tussen duurzame melk, weidemelk en bio? De Natuurweide wil samen met Andre Reurink van de Kamer van Koophandel met u bepalen hoe biologische melk op lange termijn onderscheidend kan blijven.

Daarom deze oproep: Wanneer u meer invloed wilt op de afzetmogelijkheden van uw melk en wilt meedenken over de kansen voor de biologische melkveehouderijen en uw bedrijf, moet u aanwezig zijn op:

Datum: 12 februari 2015

13.00 -16.00 uur, Keet van Heerde, afslag Heerde Zuid aan de A50

Op deze datum organiseert De Natuurweide i.s.m. de Kamer van Koophandel een trendcafé. Het doel van het trendcafé is een toekomstbeeld te schetsen van de biologische melkveesector. Wat levert het u op? U krijgt in dit trendcafé zicht op welke kansen er ontstaan richting 2025. Met deze kansen in de hand kunt u uw voor u eigen bedrijf of in samenwerking met anderen actieplan opstellen waardoor ook u klaar bent voor de toekomst.

Maar daar willen wij het als bestuur niet bij laten. Op basis van de uitkomsten van deze bijeenkomst gaan we op zoek naar 10 – 15 vooruitstrevende boeren. Deze boeren gaan de kansen concreet uitwerken en toepassen in het eigen bedrijf. U wordt daarmee de voorlopers van de biologische melkveesector. Gaat u met ons deze uitdaging aan? Aanmelden voor het Trendcafe kunt u door een mailtje te sturen naar: k.vanveluw@louisbolk.nl

Breed draagvlak voor aanvullende normen

Werkgroepvoorzitter Peter de Nooij: 'Belangrijk om in te kunnen spelen op markt en maatschappelijke organisaties.' Sinds afgelopen zomer werkt, op initiatief van Natuurweide, een werkgroep van melkveehouders met ondersteuning vanuit het LEI Wageningen UR en Bionext aan aanvullende normen voor de Nederlandse biologische melkveehouderij. Bionext heeft hiervoor een projectaanvraag ingediend bij de Topsector en subsidie geregeld voor de onderzoekers. De aanvullende normen komen bovenop de Europese verordening voor biologische melkveehouderij. 'We waren het in de sector met elkaar eens dat de Europese regels op onderdelen niet altijd duidelijk zijn', vertelt werkgroepvoorzitter en bestuurslid van Natuurweide Peter de Nooij. Zo biedt het thema weidegang binnen de huidige verordening veel ruimte voor interpretatie en de afzet van stierkalveren is in de bestaande biologische wetgeving helemaal niet geregeld. 'Gemiddeld scoren we als biologische sector goed als het gaat om bijvoorbeeld natuur en biodiversiteit en het gebruik van antibiotica', geeft Peter aan. 'Maar de garantie dat dit voor ieder bedrijf geldt kunnen we nu niet geven. Om als sector onze claims hard te maken zullen we aanvullende normen moeten stellen en borgen. Dit versterkt de onderscheidende positie van biologische zuivel in de markt.' Tenslotte noemt de voorzitter het voor de toekomst heel waardevol als de Nederlandse biologische melkveehouderij over een eigen systeem beschikt om de doorontwikkeling van biologische zuivel te ondersteunen. 'Dit biedt de mogelijkheid om snel en proactief in te spelen op veranderingen, bijvoorbeeld wensen vanuit maatschappelijke organisaties, die heel belangrijk kunnen zijn voor het voorlichten van consumenten en het ontwikkelen van onze afzetmarkt. Wachten op veranderingen in de Europese regelgeving duurt vaak te lang.'

De nieuwe normen zoals die zijn bedacht door de werkgroep, waarin de leveranciers van de grootste verwerkers zijn

vertegenwoordigd, zijn uitgebreid getoetst. Het eerste concept is besproken met vertegenwoordigers van Stichting Natuur en Milieu, Dierenbescherming en Vogelbescherming. Vervolgens zijn de voorstellen voorgelegd aan in totaal dertig biologische melkveehouders. 'Uit deze ronde bleek een breed draagvlak voor de normen', vertelt Peter. 'Slechts een enkeling had op een enkel punt moeite met het voorstel.'

De aanvullende normen zijn gericht op zes thema's. Voor elk thema zijn maatregelen opgenomen die direct van toepassing zijn en maatregelen die nadere studie en uitwerking behoeven. Zo is binnen het thema dierwelzijn en beweiding opgenomen dat alle rundvee ouder dan een jaar van 15 april tot 15 oktober minimaal 8 uur per dag weidegang moet krijgen (met uitzondering van extreme weers- of bodemomstandigheden) en dat maximaal 6,5 GVE per hectare beweidbare grond mag worden gehouden. Binnen hetzelfde thema is de bestemming van nuchtere stierkalveren bijvoorbeeld een onderwerp voor studie. Als het gaat om diergezondheid is het gebruik van antibiotica beperkt tot maximaal 0,75 dierdagdoseringen per jaar en het gebruik van hormonen helemaal uitgesloten. Het toepassen van ontworming vergt nader onderzoek. Andere thema's binnen de aanvullende certificering zijn biodiversiteit, uitstraling erf en bedrijf, energie en regionaal voer.

In de eerste maanden van dit jaar zal de werkgroep de aanvullende normen bespreken met de zuivelverwerkers. In deze gesprekken zal onder andere aan de orde komen hoe de handhaving geborgd gaat worden. Onder andere SKAL kan de normen controleren maar kan bij afwijkingen geen sancties treffen. Dit is aan de opdrachtgever van de aanvullende normen. Opname in de leveringsvoorwaarden bij de verwerkers zou hiervoor een oplossing kunnen zijn. De werkgroep verwacht dat een systeem voor aanvullende normen in de loop van dit jaar kan worden ingevoerd.

Workshops op de Bio-beurs, een selectie

Voor volledig overzicht zie <http://www.bio-beurs.nl/programma-0>

Woensdag 21 januari,

Hanzezaal, 11.30-13.00 uur

Gespreksleiders: Kees Scheepens en Kees van Zelder

Titel: Op weg naar 50 jaar biologische en 100 jaar biologisch- dynamische landbouw in Nederland

Inhoud: Biologisch-dynamische en biologische landbouw kenmerken zich door pioniersgeest en sterke, vasthoudende, mogelijk eigenwijze karakters. In ieder decennium sinds de start van de biologisch-dynamische landbouw in 1924 en de biologische landbouw in het begin van de jaren '70 zijn er inspirerende ondernemers die op basis van hun waarden en normen voor bio gekozen hebben. Kees van Zelder en Kees Scheepens gaan met een 10-tal van deze ondernemers aan de keukentafel in debat over de vraag hoe zij de toekomst zien van biologisch-dynamische (100 jaar in 2024) en biologische landbouw (50 jaar rond 2024). Is biologische landbouw dan verdwenen, is het een niche voor een rijke middenklasse óf bestaat er in Nederland enkel nog biologische landbouw?

Meerhal 3, 14.00-15.00

Workshopleiders: Peter de Nooij en Teunis Jacob Slob, De Natuurweide

Titel: Biologische melk produceren in 2030? Europese basis met aanvullende normen!

Inhoud: Onderscheidend zijn als Nederlandse biologische melkveehouderij: daar maakt de Natuurweide zich hard voor. Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan een systeem van bovenwettelijke normen op de thema's biodiversiteit, dierwelzijn en beweiding, diergezondheid, uitstraling erf en bedrijf, energie en regionaal voer. Vandaag presenteert de Natuurweide haar visie op 2030, en hoe je als biologische sector zelf grip houdt op je ontwikkeling

Meerhal 1, 15:15- 16:15

Workshopleiders: Jan de Wit en Heleen Klinkert

Titel: Nieuwe verbindingen tussen bio akkerbouwers en veehouders

Samenwerking tussen biologische akkerbouwers en veehouders biedt kansen voor het verhogen van productie, meer regionale voerteelt en minder afhankelijkheid van gangbare mest. Maar hoe doe je dat? Tijdens deze workshop delen biologische boeren hun ervaringen met het uitwisselen van voer, mest en bijproducten. Na een discussie over knelpunten en succesfactoren in deze samenwerking, gaat de markt vloer open en kunt u uw eigen vraag en aanbod onder de aandacht brengen. Geef uw vraag en aanbod op via het inschrijfformulier: www.tinyurl.com/mpo9j6t.

Meerhal 2, 14:00- 15:00 (ook op Donderdag, Meerhal 3, 11.45-12.45)

Workshopleider: Sander Bernaerts

Titel: Grasklaver: Welk mengsel past op mijn bedrijf?

Inhoud: Er zijn ontelbare mogelijkheden in het samenstellen van een gras/ klavermengsel. Welke klavers gebruik je nu eigenlijk het beste? Voeg je kruiden toe, luzerne of bijvoorbeeld rietzwenk of timothee? Is de prijs belangrijk of staat de voederwaarde voorop? Wat is verstandig en wat zijn de mogelijkheden?

Meerhal 4, 14:00- 15:00 (Ook op Donderdag, Meerhal 4, 14.00-15.00 uur)

Workshopleiders: Kees Water en Edith Finke

Titel: Biologische melkveehouderij na 2020

Inhoud: De biologische melkveehouderij wordt gekenmerkt door veelzijdigheid. Ieder maakt hierbij een eigen-(zinnige) keuze. Voorwaarde: perspectief voor de langere termijn om uw bedrijf met eigen inzichten te ontwikkelen, ook na 2020. De biologische melkprijs is de laatste jaren goed geweest en de verwachting is dat dit zo blijft. Dat helpt.

Hierdoor liggen er goede kansen om uw duurzame productie, via de markt terug te verdienen. Wie pakt die kans. Workshop: toekomstvisie op basis van huidige resultaten en marktverwachtingen.

Workshops op Donderdag 23 januari

Meerhal 2, 13:00- 14:00

Workshopleider: Toine van Erp

Titel: Ook in 2030 goed boeren met gezond water.

Inhoud: Water moet ook in 2030 beschikbaar zijn als drinkwater voor dieren. Water moet smakelijk zijn, beschikbaar niet schadelijk zijn voor de gezondheid van dieren. Tevens mag het de voedselveiligheid niet in gevaar brengen. Door het veranderende klimaat, is neerslag steeds wispelturiger: langere perioden van droogte wisselen perioden van (extreem) veel neerslag af. Rivieren worden verbreedt zodat het water sneller naar de zee kan stromen. Dat houdt dan wel in dat water minder kan infiltreren in de grond zodat het risico bestaat dat men steeds dieper moet boren om goed water te krijgen. Hoe gaat de biologische veehouder hier mee om? Hoe krijgt hij/zij goed water? Kan hij/zij zelf iets doen om goed water te maken, water te zuiveren en te hergebruiken? Zo ja, hoe moet dat dan? Is daar al ervaring mee? Zo nee, hoe krijgen we die ervaring?

Meerhal 2, 16:45- 17:45

Workshopleiders Erik van Well (CLM), Jonas Wegener en Kees van Veluw (LBI/ WUR)

Titel: Is biologische landbouw als systeem klimaatvriendelijk?

Inhoud: In het Praktijknetwerk Biologisch Klimaatneutraal! kwam de vraag naar voren of biologische landbouw als systeem klimaatvriendelijker is dan gangbare landbouw. Het FIBL geeft een duidelijk 'ja' als antwoord op deze vraag. En dat komt vooral door de betere opbouw van organische stof in de bodem. In deze workshop bekijken we de Nederlandse situatie.

Meerhal 2, 14:00- 15:00 (ook op Donderdag, Meerhal 3, 11.45-12.45

Workshopleider: Sander Bernaerts

Titel: Grasklaver: Welk mengsel past op mijn bedrijf?

Inhoud: zie woensdag

Meerhal 4, 14:00- 15:00 (Ook op Donderdag, Meerhal 4, 14.00-15.00 uur)

Workshopleiders: Kees Water en Edith Finke

Titel: Biologische melkveehouderij na 2020

Inhoud: zie woensdag

Nederlanders en Indiërs werken samen aan alternatieven voor antibiotica

Ton Spijkerman in India

Een groter contrast dan tussen de melkveehouderij in Nederland en India is bijna niet denkbaar. Maar er is ook een opvallende overeenkomst. In beide landen is er toenemende zorg over de ontwikkeling van resistenties tegen antibiotica. En op dat terrein kunnen we van elkaar leren. Ton Spijkerman neemt deel aan een uitwisselingsproject.

Op basis van gelijkwaardigheid leren van elkaar om zo samen te werken aan vermindering van het gebruik van antibiotica. Dat is de doelstelling van een kennisuitwisselingsproject tussen Nederland en India van Oxfam/Novib en E-Motive. Ton Spijkerman uit Wapserveen was één van de drie veehouders die samen met vijf dierenartsen en een onderzoeker afreisde naar miljoenenstad Bangalore, in het zuiden van India. Melkveehouderij is hier een vorm van stadslandbouw waarbij één gezin onder primitieve omstandigheden niet meer dan enkele koeien houdt. De melk wordt centraal verzameld en daarna doorgeleverd aan een fabriek die alles verwerkt tot consumptiemelk.

Antibiotica op elke straathoek

Net als in Nederland bestaat er in India toenemende zorg over de ontwikkeling van resistenties tegen antibiotica als gevolg van overmatig gebruik in de veehouderij. Het probleem is in India nog nijpender dan in ons land. ‘Waar we in Nederland strikte wetgeving hebben ten aanzien van de handel en het gebruik van antibiotica is er in India nog helemaal niets geregeld’, vertelt Ton. ‘Derde en vierde generatie antibiotica zijn op elke hoek van de straat vrij te koop en van wachttijden hebben ze vaak nog nooit gehoord.’

De delegatie uit Nederland bracht onder andere een bezoek aan een instituut dat wetenschappelijk onderzoek doet naar de medicinale werking van planten en met die kennis al een groot archief heeft opgebouwd. Op bescheiden schaal werden ook proeven uitgevoerd in de praktijk.

Naar kant-en-klaar

Veel van de middelen en mengsels bleken goed te werken en zijn ook goed gedocumenteerd. Maar daarmee zijn ze nog niet direct toepasbaar in de Nederlandse melkveehouderij. ‘Zo zagen we hoe het uier van een koe met mastitis tien keer op een dag werd ingesmeerd met een zelfgemaakt papje van aloë vera en geelwortel. Dat kan als je drie koeien verzorgt maar voor een veehouder met honderd koeien is zo’n arbeidsintensieve behandeling natuurlijk niet haalbaar.’

Het RIKILT, dat als onderzoeksinstituut in de persoon van Maria Groot bij het project betrokken is werkt aan het ontsluiten van de kennis uit India voor toepassing in Nederland. Ton zit in een klankbordgroep die hierover meedenkt ‘Het zou mooi zijn als uiteindelijke commerciële partijen op basis van de kennis uit India middelen gaan ontwikkelen die kant-en-klaar toepasbaar zijn in de praktijk’, zo geeft hij aan.

Inmiddels heeft een delegatie uit India ook een bezoek gebracht aan Nederland. ‘Ze waren vooral geïnteresseerd in de manier waarop de melkveehouderij in ons land is georganiseerd en hebben dan ook heel breed kennis gemaakt met de sector’, vertelt Ton. ‘Ze stonden bij mij in de melkput maar gingen ook op bezoek bij de Gezondheidsdienst voor Dieren bijvoorbeeld. Wat de Indiërs daarnaast van ons kunnen leren is hoe via een goed diermanagement ziekten, en daarmee het gebruik van antibiotica, voorkomen kunnen worden.’

Meer info <http://vimeo.com/99250336>

In 2015 gaat het E-motive project verder. Het plan is dat een groep boeren uit Nederland op uitwisseling gaat naar boeren in Ethiopie en Uganda. Ook de Afrikaanse boeren komen op bezoek in Nederland. Focus van deze uitwisseling is hoe je met lokale rassen antibioticagebruik kan reduceren.

Praktijknetwerken ‘Voederbomen’ en ‘Vooruit met het Kruid’

In deze twee praktijknetwerken is ook ervaring opgedaan met het gebruik van kruiden en bomen als gezondheid bevorderaars. Naast mineralen en vitamines bevatten veel bomen, struiken en kruiden secundaire plantenstoffen die kunnen bijdragen aan de diergezondheid. Planten produceren deze secundaire plantenstoffen om zich minder aantrekkelijk te maken voor insectenvraat en begrazing door herkauwers. Een aantal van deze stoffen kan ook giftig zijn zoals de alkaloïde taxina in taxus. Secundaire plantenstoffen die positief kunnen zijn voor diergezondheid zijn:

- Looistoffen/tannines in bijvoorbeeld eikenblad;
- Slijmstoffen in bijvoorbeeld linde die verzachtend en beschermend kunnen zijn voor het spijsverteringsstelsel;
- Salicylaten in bijvoorbeeld de bast van de wilg waarvan het geneesmiddel aspirine is afgeleid;
- Flavonoïden in het blad van een hazelaar wat o.a. ontstekingsremmend kan werken;
- Saponinen in het blad van tamme kastanje wat ophoesten bevordert. Voor een uitgebreider

¹overzicht zie de inventarisatie van medicinale en etnobotanische aspecten van (potentiele) voederbomen voor melkvee op www.voederbomen.nl: <http://www.voederbomen.nl/wordpress/wp-content/uploads/2012/04/Medicinale-en-etnobotanische-aspecten-van-potentiële-voederbomen-voor-melkvee.pdf>

In het Praktijknetwerk ‘Vooruit met het Kruid’ voeren deelnemers zelf een proef uit met het voeren van gedroogde kruiden. Meer info over het praktijknetwerk Vooruit met het Kruid: <https://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Vooruit-met-het-Kruid.htm>

Colofon

Vereniging De Natuurweide

De Natuurweide is de vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland. Vereniging De Natuurweide is de overkoepelende organisatie van de leveranciersverenigingen die aan FrieslandCampina, Rouveen, Hooidammerkaas, Aurora en EkoHolland Melk op Maat rauwe melk leveren. Zie verder www.denatuurweide.nl

Speerpunten van De Natuurweide in 2015:

- Eerlijke melkpreisvorming
- Draagvlak creëren voor aanvullende normen
- Initiëren van relevant onderzoek voor de biologische melkveehouderij.
- Betere communicatie naar leden
- Aansturen van het Bedrijfsnetwerk Biologische Melkveehouderij

Bestuur Natuurweide:

Voorzitter Teunis Jacob Slob, 0183-581549, tjslob@solcon.nl
Secretaris Max van Tilburg, 0595-438860, a.v.tilburg@kpnmail.nl
Penningmeester Jo van Balkom, 0411-642603 v.o.f.dekerkhoeve@hotmail.com

Bestuurleden en tevens contactpersonen leveranciersverenigingen:

Hooidammerkaas: Max van Tilburg, 0595-438860, a.v.tilburg@kpnmail.nl
EkoHolland: Jos Elderink, 0541-552059, elderink@agroweb.nl
FrieslandCampina: Jo van Balkom, 0411-642603 v.o.f.dekerkhoeve@hotmail.com
Rouveen: Gerben Braakman, 0593-522853, info@agarahoeve.nl
Aurora: John Arink, 0544-465538, info@ekoboerderijarink.nl

Overige bestuursleden:

Jos Langhout, 06-44852207, joslanghout@yahoo.com
Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl

Ketenwerkgroep Zuivel:

Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl
Jos Langhout, 06-44852207, joslanghout@yahoo.com

Secretariaat:

Kees van Veluw, Louis Bolk Instituut, Driebergen,
0343-523860, info@denatuurweide.nl

Natuurweide Krant: Wichert Koopman, wichert.koopman@online.nl, 06-28142897